

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Usam/1/2018
Identifikačné číslo spisu: 7016201215
Dátum vydania rozhodnutia: 05.11.2018
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančeník
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7016201215.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Viliama Pohančeníka a zo sudcov JUDr. Jany Zemkovej PhD. a JUDr. Nory Halmovej, v právnej veci žalobkyne: R., zastúpená: JUDr. Juraj Füzér, advokát, M. R. Štefánika 1256/22, Trebišov, proti žalovanej: Obec Čierne Pole, Čierne Pole 16, zastúpená: Advokátska kancelária JUDr. Peter Szárszoi, s.r.o., Štefánikova 8, Michalovce, v mene ktorej koná JUDr. Peter Szárszoi, advokát a konateľ, o preskúmanie zániku mandátu poslanca obecného zastupiteľstva, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/111/2016-139 zo dňa 15.03.2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Žalobkyni priznáva voči žalovanej právo na úplnú náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 6S/111/2016-139 zo dňa 15.03.2018 odmietol návrh žalovanej na nariadenie neodkladného opatrenia a určil, že mandát poslankyne Obecného zastupiteľstva obce Čierne Pole - žalobkyne naďalej trvá. Zároveň rozhodol, že právoplatnosťou tohto rozhodnutia zanikajú právne účinky Osvedčenia zo dňa 22.09.2016 o tom, že sa W. stala poslankyňou obce Čierne Pole. O trovách konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“) tak, že žalobkyni priznal proti žalovanej úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na vyjadrenie žalobkyne uvedené na pojednávaní, že sa nikdy nevzdala svojho mandátu poslankyne Obecného zastupiteľstva obce Čierne Pole. Jej mandát bol prvýkrát spochybnený dňa 29.09.2016 na zasadnutí obecného zastupiteľstva starostom obce, ktorý uviedol, že sa vzdala poslaneckého mandátu. Starosta však nevedel predložiť žiadny dôkaz ani jej, ani prítomným poslancom. Zápisnicu o vzdaní sa poslaneckého mandátu, ktorá bola vyhotovená 29.06.2016, jej starosta obce prvýkrát ukázal až dňa 27.10.2016 na zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Na tomto zasadnutí sa aj prvýkrát zúčastnila jej náhradníčka W.. Tvrdenie žalovanej, že najprv prehlásila, že sa vzdáva poslaneckého mandátu, o čom starosta spísal zápisnicu, a potom ju odmietla podpísať, označila žalobkyňa za nepravdivé. Zo zasadnutia obecného zastupiteľstva zo dňa 24.06.2016 existujú dve verzie zápisnice. Jednu obdržal jej manžel, ktorý je rovnako poslanec obecného zastupiteľstva, ktorý si ju vyžiadal na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám a táto zápisnica neobsahuje vyjadrenie žalobkyne o vzdaní sa poslaneckého mandátu. Druhá verzia zápisnice vyhotovenej dňa 29.06.2016 v bode 7 uvádza, že: „R. ako poslankyňa konštatovala, že schválme rozpočet a ja končím ako poslankyňa - vzdám sa mandátu“.

3. Krajský súd tiež vypočul svedkyňu W., ktorá bola v roku 2016 hlavnou kontrolórkou v obci Čierne Pole a zúčastňovala sa na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Vo svojej výpovedi uviedla, že na zasadnutí zastupiteľstva v júni 2016 sa prejednával rozpočet a žalobkyňa bola trochu rozčúlená a povedala, že „schválme rozpočet a ja sa potom vzdám mandátu a nechcem byť poslankyňa, nechcem tam ďalej spolupracovať“. Ku skutočnosti, či sa žalobkyňa vzdala poslaneckého mandátu, sa nevedela vyjadriť. Zápisnicu o vzdaní sa poslaneckého mandátu osobne nevidela a nevedela potvrdiť pravdivosť tvrdenia starostu obce, že zápisnicu o vzdaní sa poslaneckého mandátu žalobkyne vyvesil na úradnú tabuľu.

4. Svedok W. na pojednávaní uviedol, že v júni 2016 prišiel do budovy kultúrneho domu už po skončení zasadnutia zastupiteľstva, kde bola prítomná už iba žalobkyňa, jej manžel, starosta a zapisovateľka. Žalobkyňa bola rozčúlená a počul, že povedala „ja s tým končím“. Svedok sa nevedel vyjadriť, či to myslela vážne. Ďalší svedok V. prehlásil, že žalobkyňa sa nevzdala svojho poslaneckého mandátu na žiadnom zastupiteľstve, ani dňa 24.06.2016. Zasadnutie zastupiteľstva bolo prerušené a pokračovalo dňa 28.06.2016. To, že sa žalobkyňa vzdala poslaneckého mandátu, starosta oznámil poslancom až dňa 29.09.2016, pričom im ukázal nejakú zápisnicu, ktorú predtým nikdy nevideli.

5. Svedok Y. na pojednávaní uviedol, že ako poslanec Obecného zastupiteľstva obce Čierne Pole sa pamätá, že dňa 24.06.2016 sa prerokovával a schvaľoval rozpočet. Na tomto zasadnutí žalobkyňa uviedla, že ak sa rozpočet schváli, vzdá sa mandátu. Rozpočet sa v tento deň neschválil, zastupiteľstvo pokračovalo niekoľko dní. Svedok R. uviedol, že zasadnutie obecného zastupiteľstva, ktoré sa konalo 24.06.2016 do neskorých nočných hodín, nebolo ukončené a poslanci sa uzniesli, že sa bude pokračovať v rokovaní dňa 28.06.2016. Tvrdil, že na tomto zasadnutí nedošlo k žiadnym prejavom zo strany žalobkyne, že sa vzdáva poslaneckého mandátu. Asi mesiac po konaní obecného zastupiteľstva si osobne vyžiadal od starostu zápisnicu z tohto zastupiteľstva, jeden exemplár dal poslancovi K. a jedno vyhotovenie vzal žalobkyňu. V zápisnici nebol zaznamenaný priebeh rokovania tak, ako v skutočnosti prebiehalo a nebolo v ňom ani uvedené, že sa žalobkyňa vzdáva poslaneckého mandátu. Až v decembri 2016 mu starosta odovzdal ďalšiu zápisnicu z toho istého zastupiteľstva, kde bola dopísaná veta, že ak bude schválený rozpočet, žalobkyňa sa vzdá mandátu. Potvrdil, že o vzdaní sa poslaneckého mandátu žalobkyňou sa poslanci dozvedeli na zasadnutí dňa 29.09.2016, keď pred začatím rokovania obecného zastupiteľstva starosta prehlásil, že zastupiteľstvo nie je uznášania schopné, pretože žalobkyňa nie je poslankyňou, keďže sa poslaneckého mandátu vzdala. Tomuto tvrdeniu neuverili ani poslanci, ani prítomná verejnosť, ktorá na prehlásenie starostu reagovala smiechom.

6. Právny zástupca žalobkyne poukázal na to, že svedeckými výpoveďami aj písomnými dokladmi bolo preukázané, že sa ako poslankyňa obecného zastupiteľstva zúčastnila na jeho zasadnutí dňa 18.08.2016, na ktoré bola riadne predvolaná. Žalobkyňa bola určená spolu s poslancom Hornákom za overovateľov zápisnice zo zasadnutia obecného zastupiteľstva z júna 2016, ale originál zápisnice nepodpísala a zápisnicu vyhotovenú dňa 29.06.2016, v ktorej je uvedené konštatovanie o vzdaní sa poslaneckého mandátu, považovala za podvrh. Ďalej poukázal na nález Ústavného súdu SR vo veci Gaulieder, z ktorého vyplýva, že nestačí len prehlásenie o vzdaní sa poslaneckého mandátu, ale na vzdanie je potrebné preukázať vôľu vzdať sa poslaneckého mandátu.

7. Krajský súd zo zápisnice o vzdaní sa poslaneckého mandátu zistil, že obsahuje konštatovanie, že žalobkyňa sa dňa 29.06.2016 na základe aktívne prejavenej vôle vzdala ústne do zápisnice poslaneckého

mandátu. Zápisnica je podpísaná starostom obce. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 369/1990 Zb.“) obsahuje niekoľko spôsobov zániku mandátu poslanca a jedným z nich je vzdanie sa mandátu. Vzdanie sa mandátu je jednostranným právnym úkonom, ktorý musí byť vykonaný osobne, slobodne a vážne. Musí byť tiež uskutočnený kvalifikovaným spôsobom, a to písomne, alebo ústne do zápisnice.

8. V preskúmvanej veci žalovaná tvrdila, že žalobkyňa sa vzdala mandátu ústne do zápisnice. Zápisnica vyhotovená starostom obce o uvedenom právnom úkone však nie je takým dôkazom, ktorý by bez akýchkoľvek pochybností preukazoval prejavenu vôľu žalobkyne vzdať sa mandátu. Žalobkyňa nebola prítomná pri spisovaní tejto zápisnice, preto ju ani nepodpísala, a zápisnica neobsahuje jej osobne prejavenu vôľu vzdať sa mandátu. Ani jeden z vypočutých svedkov nepotvrdil, že sa žalobkyňa vzdala mandátu. Ak by sa ho chcela vzdať na júnovom zasadnutí obecného zastupiteľstva a tento prejav by bol urobený vážne, slobodne a zrozumiteľne, malo sa to zapísať do zápisnice a poslanci obecného zastupiteľstva by tento prejav vzali na vedomie vo forme uznesenia. Dodatočné vyhotovenie zápisnice nezodpovedá zákonnému spôsobu zakotvenému v zákone č. 369/1990 Zb., ktorý upravuje vzdanie sa mandátu poslanca. Takýto právny úkon je podľa názoru krajského súdu neplatný.

9. Keď súd rozhodne podľa § 323 ods. 1 S.s.p. o trvaní mandátu poslanca, zároveň má v rozhodnutí uviesť číslo a deň vydania uznesenia zastupiteľstva, ktorého právne účinky zanikli a na základe ktorého by si výkon dotknutého mandátu uplatňovala iná osoba. V preskúmvanom prípade žalovaná neprijala uznesenie, ktorým by rozhodla, že povoláva za žalobkyňu náhradníka na zloženie sľubu poslanca. Starosta obce nepostupoval podľa § 192 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 180/2014 Z. z.“), ale vydal pre náhradníčku osvedčenie, že sa stala poslankyňou. Vzhľadom na to, že na základe takéhoto osvedčenia by si mohla povolaná náhradníčka naďalej uplatňovať mandát poslankyne, krajský súd zároveň rozhodol, že právoplatnosťou tohto rozhodnutia stráca osvedčenie vydané náhradníčke svoje účinky.

10. Návrh žalovanej na vydanie neodkladného opatrenia podľa § 324 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj len „C.s.p.“) krajský súd odmietol podľa § 98 ods. 1 písm. g/ S.s.p. ako neprípustný z dôvodu, že podľa § 25 prvá veta S.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak, použijú sa na konanie pred správny súdom primerane ustanovenia prvej a druhej časti C.s.p., okrem ustanovení o intervencii. Neodkladné opatrenie je zaradené do tretej časti tretej hlavy prvého oddielu C.s.p. a inštitút neodkladného opatrenia je v konaní o správnej žalobe o preskúmanie zániku mandátu poslanca obecného zastupiteľstva vylúčený.

II.

11. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná (sťažovateľka) kasačnú sťažnosť navrhujúc, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Uviedla, že žalobkyňa sa vzdala mandátu riadne a na základe ňou prejavenej a opakujúcej sa vôle a dokonaná bola výrokom o vzdaní sa poslaneckého mandátu, na základe ktorého bolo povinnosťou starostu obce Čierne Pole, V., vyhotoviť zápisnicu o vzdaní sa poslaneckého mandátu. Žalobkyňa už počas zasadnutia obecného zastupiteľstva viackrát prejavila vôľu vzdať sa mandátu a po ukončení schôdze na tomto stanovisku zotrvala. Starosta ju upozornil, že o vzdaní sa mandátu musí vyhotoviť zápisnicu, čo aj urobil po skončení zasadnutia obecného zastupiteľstva. Žalobkyňa neustále popiera svoju jasne prejavenu vôľu, a to z dôvodu častých zmien nálad a názorov, čo potvrdzujú aj samotní spoluobčania. Sťažovateľka sa domnievala, že toto správanie žalobkyne môže byť spôsobené aj jej častou práceneschopnosťou a tým, že sa lieči v príslušnom zdravotníckom zariadení ako aj medikamentóznou liečbou. Jej správanie je veľmi nestabilné a dochádza u nej k rozdielnym vyjadreniam v krátkom časovom intervale.

13. Oznámenie o vzdaní sa poslaneckého mandátu bolo aj riadnym spôsobom vyvesené na úradnej tabuli obce, keďže medzitým žalobkyňa odišla. Sťažovateľka jej odniesla zápisnicu, na čo jej žalobkyňa odpovedala, že je to pre ňu vybavená vec a odišla. Vývesenie zápisnice na úradnej tabuli potvrdila aj referentka, ktorá bola prítomná pri písaní zápisnice, no táto nebola vypočutá ako svedok.

14. Žalobkyňa s manželom - pánom Vladimírom Vincom narúšajú a zasahujú do priebehu zasadnutí obecného zastupiteľstva nekultivovaným spôsobom. Na zvolanom zastupiteľstve, ktoré sa konalo dňa 21.12.2017, žalobkyňa doslova „štvala“ štatutára obce, aby do miestnosti, kde sa konalo zastupiteľstvo, pustil aj verejnosť. Štatutár obce by po prvom bode programu, ktorý bol neverejný, umožnil prístup verejnosti. Žalobkyňa opäť vyhocovala situáciu spolu s privolanými médiami a policajnou hliadkou a štatutár obce bol nútený riadne zvolané zastupiteľstvo neotvoriť.

15. Z výpovedí svedkov W. podľa názoru sťažovateľky vyplýva, že títo počuli žalobkyňu uviesť, že sa vzdá mandátu.

16. Zápisnica obsahuje konštatovanie, že žalobkyňa sa dňa 29.06.2016 na základe aktívne prejavenej vôle vzdala ústne do zápisnice poslaneckého mandátu a tento prejav bol urobený vážne, slobodne, zrozumiteľne a v prítomnosti svedkov, ktorí nemali možnosť byť vypočutí. Táto zápisnica je podpísaná starostom obce. Krajskému súdu nebol predložený originál zápisnice v písomnej podobe, vyhotovený referentkou W., ktorá ju chcela doložiť na výsluchu, no nebolo jej to umožnené, čo sťažovateľka považovala za formálne pochybenie zo strany krajského súdu.

17. Výrok žalobkyne počas zasadnutia obecného zastupiteľstva dňa 29.06.2016 jednoznačne smeroval k vzdaniu sa mandátu a takýto prejav nevyvolával najmenšie pochybnosti o jej vôli. Na preukázanie naplnenia podmienok zániku mandátu poslanca obecného zastupiteľstva je potrebný nespochybniteľný záver orgánu obce, pričom sa vyžaduje aj aktivita obce, smerujúca k objektívnemu zisteniu a preukázaniu dôvodu zániku mandátu. Skutočnosti preukazujúce vzdanie sa poslaneckého mandátu by potvrdila referentka obce pani W. a starosta obce pán V., no ich výsluch sa neuskutočnil.

18. Ďalej sťažovateľka citovala § 438 ods. 1, 2, § 440 ods. 1, § 119 S.s.p. a mala za to, že krajský súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočniť jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces z dôvodu nevypočutia starostu obce Čierne Pole, V. a zapisovateľky zápisnice pani W.. Pokiaľ ide o zasadnutie obecného zastupiteľstva uskutočnené dňa 18.08.2017, na ktoré bola žalobkyňi doručená pozvánka, išlo len o chybu v ľudskom faktore a táto jej bola zaslaná omylom.

III.

19. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti navrhla, aby ju kasačný súd odmietol ako neprípustnú alebo ju zamietol ako nedôvodnú. Mala za to, že krajský súd riadne zistil skutkový stav veci a na jeho základe správne rozhodol.

20. Nesúhlasila s tvrdením sťažovateľky, že jej krajský súd znemožnil procesným postupom uskutočňovať jej patriace procesné práva a nedošlo ani k porušeniu práva na spravodlivý proces. Sťažovateľka bola počas celého konania pasívna a okrem podania vyjadrenia vo veci a predloženia zápisnice o vzdaní sa poslaneckého mandátu nepredložila krajskému súdu žiadne iné listinné dôkazy. Krajský súd vytýčil vo veci viacero pojednávaní, ktoré boli odročené pre zlý zdravotný stav starostu obce alebo jej právneho zástupcu, prípadne z iných dôvodov. Od podania žaloby v novembri 2016 do rozhodnutia súdu dňa 15.03.2018 uplynulo vyše roka a sťažovateľka mala dostatok priestoru uplatniť svoje procesné práva. Starosta obce sa počas práceneschopnosti zúčastňoval rôznych akcií a pohyboval sa po obci. Je zrejmé, že sťažovateľka sa zámerne snažila oddialiť rozhodnutie súdu.

21. K námietke sťažovateľky o nevypočutí referentky obce pani W. a starostu obce žalobkyňa uviedla,

že tieto dôvody mohli byť uplatnené počas konania. Sťažovateľka tiež mohla doručiť krajskému súdu originál zápisnice o vzdaní sa poslaneckého mandátu.

22. Podanie kasačnej sťažnosti neprichádza do úvahy ani z dôvodu nedostatočne zisteného skutočného stavu veci, ani pre nesprávne právne posúdenie veci. Krajský súd vec správne právne posúdil a dostatočne zistil skutočný stav veci. Sťažovateľka v kasačnej sťažnosti namietala nesprávnosť právneho posúdenia veci, ale neuviedla žiaden dôvod, prečo mal krajský súd rozhodnúť na základe nesprávneho právneho posúdenia.

23. Ani z jedného dôkazu vykonaného krajským súdom nevyplýva, že by sa žalobkyňa vzdala poslaneckého mandátu, čo potvrdili aj vypočutí svedkovia. V tejto súvislosti poukázala na správne vecné dôvody uvedené v bodoch 24 až 30 rozsudku krajského súdu. Tvrdenia sťažovateľky týkajúce sa vyhotovenia zápisnice o údajnom vzdaní sa poslaneckého mandátu, považovala za zavádzajúce a nepreukázané. Aj po vyhotovení tejto zápisnice bola žalobkyňa predvolávaná ako poslankyňa na zasadnutie obecného zastupiteľstva. Nejde o omyl, ako sa to snažila prezentovať sťažovateľka.

24. V súvislosti s tvrdeniami sťažovateľky, ktorými spochybňovala psychickú spôsobilosť žalobkyne, táto uviedla, že týmito absurdnými tvrdeniami zasahuje do jej osobnostných práv. Zároveň predložila potvrdenie - lekársku správu od obvodného lekára W. zo dňa 04.06.2018 preukazujúce, že nie je liečená na psychiatrickej ambulancii a ani nikdy nebola hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení.

IV.

25. Sťažovateľka v reakcii na vyjadrenie žalobkyne opätovne navrhla, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu s poukazom na § 440 ods. 1 S.s.p. a vyjadrila nesúhlas s tvrdeniami žalobkyne. Pani W. chcela byť vypočutá ako svedkyňa, aby preukázala pravdivosť tvrdení sťažovateľky a aby preložila ručne písanú zápisnicu, ktorú spísala ako zapisovateľka. Nebolo jej ani umožnené vyjadriť sa k stavu veci. Právny zástupca žalobkyne zrejme nepochopil rozdiel medzi ručne písanou zápisnicou zo zasadnutia obecného zastupiteľstva a fotokópiou po skončení obecného zastupiteľstva, ktorou sa krajský súd vôbec nezaoberal. Práve v tomto okamihu došlo k vzdaniu sa poslaneckého mandátu. Pán O. - manžel žalobkyne ani pán K. neboli pri tomto akte prítomní. Jediným skutočným dôkazom je teda ručne písaná zápisnica.

26. Žalobkyňa vyhovovalo, že starosta obce ani zapisovateľka nemohli vypovedať, pretože na tomto výsluchu by predložili originál zápisnice. Svedkovia na výsluchu opisovali len skutočnosti počas konania obecného zastupiteľstva a nie po jeho skončení, nakoľko tam neboli prítomní. Zápisnica bola riadne spísaná, k vzdaniu sa poslaneckého mandátu došlo hneď po skončení zasadnutia. Žalobkyňa nepodpísala zápisnicu, lebo sa vyjadrila, že vec je pre ňu vybavená a odišla. Zápisnica podľa názoru sťažovateľky potvrdzuje vôľu žalobkyne, že „schválme rozpočet a ja sa vzdám, končím“, čo potvrdili aj svedkovia. Výrok žalobkyne počas zasadnutia obecného zastupiteľstva dňa 29.06.2016 jednoznačne smeroval k vzdaniu sa mandátu a takýto prejav nevyvolal najmenšie pochybnosti o jej vôli. Celé konanie vychádzalo len z tvrdení svedka, a to manžela žalobkyne pána O.. K tvrdeniam žalobkyne ohľadom odročenia pojednávania sťažovateľka uviedla, že každá neúčast' bola riadne ospravedlnená.

27. Sťažovateľka opakovane poukázala na to, že oznámenie o vzdaní sa poslaneckého mandátu bolo riadnym spôsobom vyvesené na úradnej tabuli obce, keďže žalobkyňa odišla a tiež na nestabilitu jej správania. Na záver zdôraznila, že svedkovia prítomní na pojednávaní na krajskom súde konštatovali, že žalobkyňa zasahovala do ich výsluchu a rušila priebeh pojednávania. Práve tu sa podľa názoru sťažovateľky odráža nestabilita a nepredvídateľné správanie žalobkyne.

V.

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 S.s.p. a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej (sťažovateľky) nie je dôvodná.

29. Kľúčovou otázkou vo veci bolo posúdenie, či sa žalobkyňa hodnoverne a právne relevantnou formou vzdala mandátu poslankyne obecného zastupiteľstva.

30. Jedným zo spôsobov zániku mandátu poslanca ustanoveným v zákone č. 369/1990 Zb. je vzdanie sa mandátu, ktoré môže byť urobené iba písomne, alebo ústne do zápisnice.

31. Podľa § 25 ods. 2 písm. c/ zákona č. 369/1990 Zb., mandát poslanca zaniká vzdaním sa mandátu. Mandát poslanca zanikne vzdaním sa len vtedy, ak vzdanie sa bolo urobené ústne do zápisnice, alebo písomne; pri písomnom vzdaní sa mandátu jeho účinky nastávajú doručením obecnému úradu. Vzdanie sa mandátu nemožno vziať späť.

32. Podľa § 192 ods. 1, 2 zákona č. 180/2014 Z. z., ak zanikol mandát poslanca obecného zastupiteľstva, nastupuje ako náhradník kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov vo volebnom obvode, v ktorom zanikol mandát. V prípade rovnosti hlasov sa postupuje primerane podľa § 189 ods. 2 a 3. Nastúpenie náhradníka oznámi starosta obce do 15 dní po tom, čo zanikol mandát na úradnej tabuli obce a odovzdá mu osvedčenie o tom, že sa stal poslancom obecného zastupiteľstva. Osvedčenie podpisuje starosta obce.

33. Kasačný súd z administratívneho spisu zistil, že skutočnosti súvisiace s tvrdeným zánikom mandátu žalobkyne vyplývajú zo zápisnice o vzdaní sa poslaneckého mandátu zo dňa 29.06.2016. Túto zápisnicu vyhotovil starosta obce, ktorý ju aj podpísal. V zápisnici je uvedené konštatovanie, že žalobkyňa sa „... dňa 29.06.2016 na základe aktívne prejavenej vôle - právneho úkonu poslanca ústne do zápisnice vzdala poslaneckého mandátu.“

34. Je potrebné prisvedčiť krajskému súdu, že vzdanie sa poslaneckého mandátu je jednostranným právnym úkonom, ktorý musí byť uskutočnený osobne, slobodne, vážne a kvalifikovaným spôsobom buď písomne, alebo ústne do zápisnice. Sťažovateľka považovala písomnú zápisnicu zo dňa 29.06.2016 za dostatočný dôkaz, že sa žalobkyňa vzdala poslaneckého mandátu, avšak žalobkyňa opakovane tvrdila, že takýto prejav vôle nikdy neurobila ani písomne, ani ústne do zápisnice.

35. Rozhodujúcim pre prijatie záveru, či sa žalobkyňa vzdala mandátu alebo nie, je posúdenie jej prejavu vôle, ktorý musí byť uskutočnený slobodne, vážne, určite a zákonom upravenou formou.

36. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 8/97 zo dňa 23.07.1997 konštatoval, že „Konkrétny následok upravený objektívnym právom, ktorý má takéto konanie subjektu vyvolať (spôsobiť), predpokladá kvalifikovanosť tohto konania. Inými slovami, konanie subjektu, s ktorým objektívne právo spája právny následok, t. j. právny úkon, je vlastne kvalifikovaný prejav vôle, ktorý je schopný vyvolať právom predpokladaný právny následok. Kvalifikovanosť vôle spočíva nielen v jej vážnosti a v slobodnom prejavení, ale aj v tom, že musí byť prejavená určitým spôsobom. Prejav vôle musí byť zrozumiteľný a určitý, a ak to upravuje zákon, musí byť vykonaný aj v určitej forme. Formálnosť prejavu vôle sa spája jednak s obsahom právneho úkonu (obsahové náležitosti právneho úkonu) a jednak s jeho spôsobom vyjadrenia (písomný, ústny, konkludentný). Ak má právny úkon vyvolať právne následky pre ďalšieho účastníka vzťahu, musí mu byť doručený (adresný právny úkon). Ak tieto následky vyvolá aj bez ohľadu na jeho vôľu, t. j. na vôľu druhého účastníka vzťahu, ide o právny úkon jednostranný. Proces doručovania musí však začať uskutočňovať ten subjekt, ktorého právny úkon má vyvolať konkrétny (želaný) právny následok (najmä vznik, zmenu alebo zánik právneho vzťahu).

37. Kvalitatívnymi znakmi právneho úkonu ako celku sú reálna možnosť jeho uskutočnenia (faktická realizácia - právny úkon je možný) a dovoľenosť takéhoto konania, t. j. svojím obsahom alebo účelom

neodporuje zákonu alebo ho neobchádza alebo sa neprieči dobrým mravom, t. j. právny úkon je dovolený.“

38. Ak právny úkon nemá niektorý z kvalitatívnych znakov, nemôže vyvolať účinky, ktoré s ním verejnú právo spája a takýto právny úkon je s poukazom na § 37 Občianskeho zákonníka neplatný.

39. Kasačný súd je názoru, že zápisnicu zo dňa 29.06.2016 nemožno považovať za kvalifikovaný spôsob vzdania sa mandátu poslankyne obecného zastupiteľstva. Vzhľadom na to, že vzdanie sa poslaneckého mandátu ústne do zápisnice je jednostranný právny úkon, vyžaduje sa, aby bola zápisnica podpísaná osobou, ktorá tento prejav vôle uskutoční. V predmetnej zápisnici však absentuje podpis žalobkyne, a preto ju nemožno považovať za zápisnicu obsahujúcu jej prejav vôle smerujúci k vzdaniu sa poslaneckého mandátu.

40. Vzdanie sa funkcie poslanca obecného zastupiteľstva sa môže vykonať len osobne a výlučne na základe slobodne a vážne prejavenej vôle. Žalobkyňa opakovane popierala, že prejav vôle, ktorý je obsahom zápisnice zo dňa 29.06.2016, nie je jej prejavom vôle. Ak poslanec jednoznačne popiera alebo spochybňuje, že nejde o jeho slobodne, vážne a zrozumiteľne prejavenu vôľu, nemožno ju považovať za vôľu prejavenu jednoznačným a nespochybniteľným spôsobom. Z takto prejavenej vôle nemôžu vzniknúť účinky predpokladané zákonom č. 372/1990 Zb., ktorými sú zánik mandátu poslanca obecného zastupiteľstva.

41. Vážnosť vôle súvisí s tým, že sa zdanlivo prejavuje vôľa, ktorá v skutočnosti neexistuje, resp. síce existuje, avšak v inej kvalite, než to ukazuje jej prejav. K takýmto prejavom vôle patria úkony urobené s vnútornou výhradou, simulované právne úkony, úkony urobené pri vyučovaní či hre a za takýto prejav vôle možno považovať aj vyjadrenie žalobkyne, že sa po schválení rozpočtu vzdá mandátu, ktoré urobila v stave rozčúlenia. Skutočnosť, že žalobkyňa bola rozčúlená, vyplýva aj z výpovedí svedkov a takto prejavenu vôľu nemožno považovať za vážnu, navyše bez toho, aby ju prejavila zákonom ustanovenou formou, teda písomne alebo ústne do zápisnice.

42. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že nakoľko mandát poslanca obecného zastupiteľstva sa vykonáva osobne, aj k vzdaniu sa môže dôjsť len osobne, na základe vlastného prejavu vôle, ktorý je zároveň nespochybniteľný. Vyžaduje sa, aby bolo jednoznačne preukázané, že poslanec vyjadril slobodnú, vážnu, určitú a zákonom predpísaným spôsobom prejavenu vôľu vzdať sa funkcie poslanca.

43. Na vzdanie sa mandátu poslanca obecného zastupiteľstva možno analogicky uplatniť aj ďalší právny názor uvedený v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 8/97 zo dňa 23.07.1997 týkajúcom sa vzdania sa mandátu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky, v ktorom ústavný súd konštatoval, že „... pod pojmom „poslanec sa môže funkcie poslanca vzdať“ je potrebné (vzhľadom na mimoriadny význam dôsledkov realizácie uvedeného ustanovenia) chápať jedine výslovný, vážne a slobodne myslený prejav vôle poslanca Národnej rady, ktorý svoj úmysel (vyjadrený písomnou formou) nespochybňuje, či dokonca popiera...“.

44. „... Rozhodnutie o vzdaní sa funkcie poslanca Národnej rady je jeho jednostranným, verejnoprávnym a výlučným ústavným právom, v ktorom ho nemôže nikto nahradiť, pretože každý poslanec podľa ústavy vykonáva mandát osobne, bez viazania sa príkazmi, a preto sa ho môže iba osobne vzdať, a to na základe jeho právne nespochybniteľného písomného prejavu vôle.“

45. Krajský súd v napadnutom rozsudku správne konštatoval, že ak by sa žalobkyňa chcela vzdať mandátu na júnovom zasadnutí obecného zastupiteľstva a tento prejav by urobila slobodne, vážne a zrozumiteľne, bolo to potrebné spísať formou zápisnice, ktorú by žalobkyňa podpísala a poslanci by jej jednostranný prejav vôle vzali na vedomie formou uznesenia. Skutočnosť, že nešlo o slobodný, vážny a zrozumiteľný prejav vôle žalobkyne vzdať sa mandátu poslankyne obecného zastupiteľstva, potvrdila jednak samotná žalobkyňa a jednak výpovede svedkov W. či O.. Títo svedkovia iba potvrdili, že žalobkyňa bola dňa 24.06.2016 rozčúlená a kričala, že ak sa schváli rozpočet, vzdá sa poslaneckého

mandátu.

46. Do súdneho spisu boli doložené dve verzie zápisnice zo zasadnutia obecného zastupiteľstva zo dňa 24.06.2016. Žalobkyňa tvrdila, že prvú verziu dostal jej manžel na základe žiadosti podanej v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám a neobsahuje vyjadrenie žalobkyne o vzdaní sa mandátu a druhá verzia v bode 7 uvádza, že „R. ako poslankyňa konštatovala, že schválme rozpočet a ja končím ako poslankyňa - vzdám sa mandátu.“ Bez ohľadu na to, ktorá verzia zápisnice je pravdivá, ani v druhom prípade by prejav vôle žalobkyne nemohol byť považovaný za písomné vzdanie sa mandátu. Okrem toho, ak by aj skutočne žalobkyňa urobila takéto vyjadrenie, na platnosť takéhoto prejavu by chýbala vážnosť prejavu vôle ako aj zákonom ustanovená forma.

47. Po preskúmaní veci dospel kasačný súd k záveru, že zápisnica o vzdaní sa poslaneckého mandátu zo dňa 29.06.2016 nie je svojím obsahom prejavom slobodnej a vážnej vôle žalobkyne, ale iba fiktívnym prejavom vôle. Nepochybne išlo o prejav vôle „iného subjektu“, a to starostu obce, ktorý vyhotovil zápisnicu a sám ju podpísal.

48. Námietku sťažovateľky týkajúcu sa nemožnosti predloženia originálu rukou písanej zápisnice vyhodnotil kasačný súd ako nedôvodnú. Napriek tomu, že krajský súd nepredvolal zapisovateľku pani W. na výsluch, sťažovateľke nič nebránilo predložiť tento originál zápisnice krajskému súdu osobne alebo poštou. Nemožno súhlasiť so sťažovateľkou, že nepredvolanie pani W. predstavovalo formálne pochybenie krajského súdu, pretože ani tento dôkaz by nepreukazoval vzdanie sa poslaneckého mandátu žalobkyňou, keďže zápisnicu podpísal iba starosta a nie samotná žalobkyňa.

49. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

50. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj len „dohovor“), každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenie proti nemu.

51. Ústavný súd SR vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07). Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. Čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručuje každému právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj len „ESLP“) zo dňa 21.02.1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

52. Z ustálenej judikatúry ESLP (vo veci Kraska proti Švajčiarsku zo dňa 29.04.1993) vyplýva, že z práva na spravodlivé súdne konanie plynie aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. Pokiaľ procesný návrh účastníka konania (vrátane návrhu na vykonanie dokazovania) nemá súvis s predmetom prejednávanej veci a nemá význam pre rozhodnutie vo veci, nie je povinnosťou súdu dať strane odpoveď na to, prečo procesnému návrhu strany nevyhovel.

53. Námietku sťažovateľky, že krajský súd jej nesprávnym úradným procesným postupom znemožnil uskutočniť jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a najmä rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, vyhodnotil kasačný súd ako nedôvodnú. V tejto súvislosti je potrebné vysporiadať sa v prvom rade s námietkou sťažovateľky ohľadom nevypočutia starostu obce V. a zapisovateľky pani F. Subjektom, ktorý určuje, čo sa bude dokazovať, ako bude dokazovanie prebiehať, ktoré skutočnosti bude považovať za preukázané a ktoré dôkazy vykoná, je správny súd. Vždy je potrebné mať na pamäti dôležitú skutočnosť, že dokazovanie má byť vykonané v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie správneho súdu. To znamená, že konečná voľba toho, aké dôkazy a či vôbec budú v správnom konaní vykonané, závisí od správneho súdu. Správny súd teda nie je bezpodmienečne viazaný návrhmi účastníkov konania a rozhodne nie je povinný vykonať všetky nimi navrhnuté dôkazy. Správny súd spravidla nebude vykonávať dôkazy, ktoré sú pre prejednanie a rozhodnutie veci nadbytočné. Kasačný súd mal za to, že v prejednávanej veci nebolo potrebné uskutočniť výsluch sťažovateľkou navrhnutých svedkov, nakoľko s ohľadom na zásadu hospodárnosti konania ich výpovede neboli nevyhnutné na rozhodnutie vo veci a boli právne bezvýznamné. Vzhľadom na to, že rozhodovanie o vykonaní, resp. nevykonaní navrhovaných dôkazov patrí do výlučnej právomoci správneho súdu, nemajú účastníci konania na vykonanie dokazovania správnym súdom právny nárok.

54. Ďalej bolo potrebné posúdiť správnosť postupu krajského súdu, ktorý rozhodol vec na pojednávaní v neprítomnosti sťažovateľky. Tento postup považoval kasačný súd za súladný so zákonom. V správnom súdnom procese platí zásada, že vec sa má rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní (§ 105 ods. 1 S.s.p.). Inštitút odročenia pojednávania je z uvedeného dôvodu potrebné vnímať ako niečo výnimočné. Odročenie pojednávania je možné aj na návrh účastníka konania alebo jeho právneho zástupcu. Aj v tomto prípade však platí, že odročenie pojednávania prichádza do úvahy len z dôležitého dôvodu, t. j. ak sa účastník konania alebo jeho právny zástupca nemôžu z dôležitých dôvodov dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo požadovať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť.

55. Zo súdneho spisu vyplýva, že pojednávanie bolo viackrát odročené z dôvodov na strane sťažovateľky. Podľa názoru kasačného súdu postupoval krajský súd v súlade so zásadou hospodárnosti, keď poslednej žiadosti právneho zástupcu sťažovateľky o odročenie pojednávania nevyhovel, nakoľko aj keď sa sťažovateľka nemohla dostaviť na pojednávanie z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu starostu, právnenému zástupcovi nič nebránilo zúčastniť sa na pojednávaní a uplatňovať procesné práva sťažovateľky. Je potrebné mať na zreteli, že primárny je jednak záujem správneho súdu o hospodárne a efektívne prejednanie veci bez zbytočných prieťahov a tiež záujem účastníka konania, a to nielen žalovanej (sťažovateľky), ale aj žalobkyne, ktorá v dôsledku prebiehajúceho správneho súdneho konania nemohla vykonávať svoj mandát poslankyne obecného zastupiteľstva. Navyše, správne súdne konanie sa predlžovalo pre opakované žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania z dôvodov na jej strane, ktorým viackrát krajský súd vyhovel a pojednávanie odročil.

56. Aj keď účastník konania vo svojej žiadosti uvedie dôvod inak spôsobilý na odročenie pojednávania, nie je správny súd vždy povinný takýto dôvod akceptovať, a to najmä vtedy, ak je účastníkom konania uplatnený v procesnej obštrukcii s cieľom bezdôvodného predlžovania správneho súdneho konania, čo bolo aj v prejednávanej veci.

57. Záverom je potrebné uviesť, že krajský súd zvolil nesprávnu formu rozhodnutia, keď vo veci rozhodol rozsudkom. Podľa § 323 ods. 1 veta prvá S.s.p., ak správny súd po preskúmaní zistí

dôvodnosť žaloby podľa § 313 ods. 1 <., uznesením určí, že žalobcov mandát poslanca zastupiteľstva trvá. Toto pochybenie krajského súdu však nemá za následok nezákonnosť napadnutého rozsudku. Vzhľadom na to, že krajský súd rozhodol rozsudkom a nie uznesením, neostalo kasačnému súdu iné, ako s poukazom na § 457 ods. 1 S.s.p. tiež rozhodnúť rozsudkom.

58. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a preto ju zamietol.

59. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že úspešnej žalobkyni priznal nárok na úplnú náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 1 S.s.p. a analogicky podľa § 167 ods. 1 S.s.p.). O výške trov kasačného konania rozhodne v zmysle § 467 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 175 ods. 2 S.s.p. krajský súd po právoplatnosti tohto rozsudku, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

60. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.